

Магістр 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

КІЛЬКІСНА ОЦІНКА ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПРИКЛАДІ АТ "ОЩАДБАНК"

Анотація. Визначено тенденції зміни основних компонент ресурсного складу кредитного потенціалу вітчизняних банків на прикладі АТ "Ощадбанк" та проведено кількісну оцінку внутрішніх чинників формування кредитного потенціалу за допомогою багатofакторного кореляційно-регресійного аналізу.

Аннотация. Определены тенденции изменения основных компонент ресурсного состава кредитного потенциала отечественных банков на примере АО "Ощадбанк" и проведена количественная оценка факторов формирования кредитного потенциала с помощью многофакторного корреляционно-регрессионного анализа.

Annotation. The trends of changing the basic components of credit resource potential of domestic banks on the example of JSC "Oshchadbank" have been defined and a quantitative assessment of internal factors of shaping credit potential through multiple-factor correlation and regression analysis has been conducted.

Ключові слова: банк, кредитний потенціал, чинники, багатofакторний кореляційно-регресійний аналіз.

Упродовж багатьох років проблеми формування кредитних ресурсів у банківській системі залишаються актуальними. Адже оптимізація структури кредитного потенціалу банку виступає основою покращення його кредитної діяльності і, відповідно, зміцнення конкурентних позицій. У процесі формування та використання кредитного потенціалу банку велике значення має його розподіл на компоненти, встановлення зв'язків між ними. Структуризація потенціалу, комплексна оцінка та оцінка його складових необхідні для побудови системи контролю за раціональністю використання ресурсів банку, а також виявлення резервів і можливостей.

У зв'язку з цим постає проблема переосмислення практичних аспектів банківського кредитування та формування наукового обґрунтованих алгоритмів і методик оцінювання кредитного потенціалу банку.

Питання аналізу факторів впливу на здійснення кредитної діяльності банків досліджувалося в працях таких українських і російських науковців: Барилюка І. В. [1], Корнеєва М. В. [2], Рикової І. М. [3], Фисенко Н. В. [3]. Проте, незважаючи на розробленість цієї проблеми вченими, подальших досліджень потребує питання оцінки чинників формування кредитного потенціалу банків. Доцільність застосування сучасних методів аналізу в економіці, а саме використання кореляційно-регресійного аналізу для оцінки економічних процесів банківського сектору, обґрунтована в наукових працях Й. Грубера [4], Суслова В. І. [5], Орлової І. В. [6], які сформували методичні підходи до використання цього методу для визначення потенційних причин погіршення діяльності банку та оцінки впливу різних факторів на визначальний показник розвитку банку в досліджуваному напрямі.

Мета статті полягає у визначенні загальних тенденцій розподілу ресурсної бази банку (на прикладі АТ "Ощадбанк") та проведенні кількісної оцінки вагомості окремих показників його діяльності як визначальних чинників формування кредитного потенціалу в сучасних умовах.

Процес формування кредитного потенціалу потребує аналізу сучасних тенденцій структури пасивів банків, оскільки саме від їх наповнення залежить ефективність управління кредитними потоками.

Важливою проблемою ресурсної бази банків залишається їхня короткостроковість, що може викликати в разі надання довгострокових кредитів погіршення стану ліквідної позиції. У свою чергу, низька ліквідність банку спричиняє втрату бази клієнтів через втрату довіри, що ускладнює залучення ресурсів і доступ до інших джерел фінансування. Проблема залучення ресурсів набула особливого значення в нарощенні кредитного потенціалу банків в умовах розгортання банківської кризи, а саме в період дефіциту ліквідності та нестачі кредитних ресурсів. Це яскраво підтверджується динамікою зміни ресурсної бази АТ "Ощадбанк" (рисунок), де чітко простежуються різке коливання показників (побудовано за даними [7]).

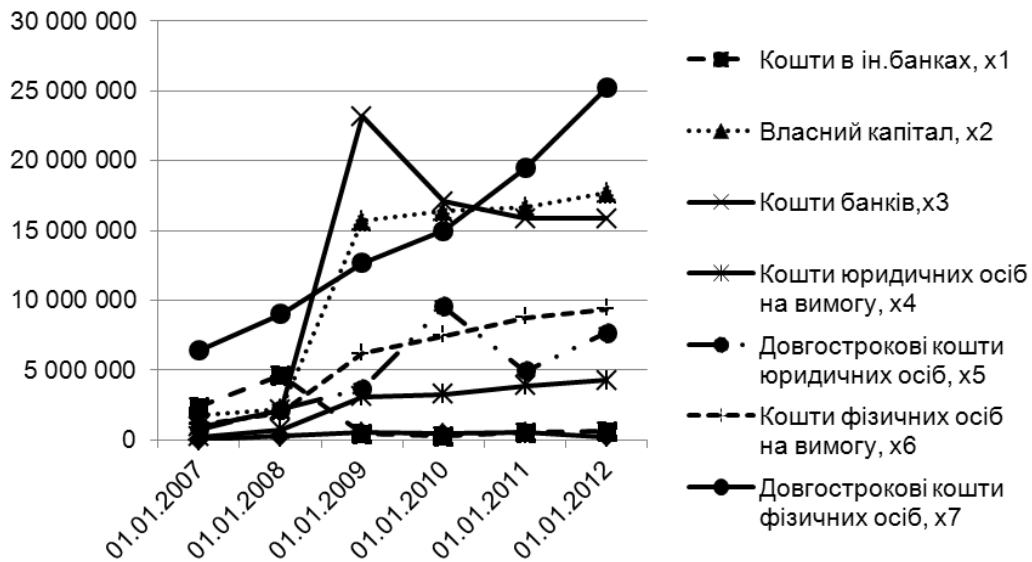

Рис. Динаміка складових кредитного потенціалу АТ "Ощадбанк"

Аналіз основних тенденцій розподілу ресурсів банку визначив, що динаміка розподілу ресурсів має такі тенденції: так, періоду 2006 – 2008 рр. притаманний загальний приріст ресурсної бази, що обґрунтовано сталістю економічних процесів у цілому та швидким приростом ресурсного забезпечення активних операцій, у тому числі й кредитних.

Стосовно періоду загальної економічної дестабілізації (2009 – 2010 рр.), то відповідний розкид загальних пріоритетів залучених ресурсів має свої особливості: різкого спаду зазнали ресурси за всіма джерелами їх формування, проте найбільш суттєвого – кошти банків і юридичних осіб, що відповідно призвело до зниження кредитної активності в цілому.

Загальна тенденція власного капіталу банку до нарощення обсягів спровокована сталістю його складових у загальній структурі ресурсної бази. Таким чином, проаналізувавши загальну динаміку компонент кредитного потенціалу банку, слід зазначити обґрунтованість вибору визначених ресурсів банку як визначальних чинників впливу на результативний показник кредитних операцій та відповідну необхідність більш детального аналізу зазначених складових ресурсів як факторів впливу в цілому в банківському секторі України. Аналіз означеної низки чинників доцільно проводити за допомогою багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу, оскільки, порівняно з іншими моделями формалізації залежностей показника від множини окремих, цей метод дозволяє провести прості розрахунки, використовуючи універсальні програмні продукти для розв'язування та отримання підсумкового рішення.

Основними етапами моделі залежності обсягів кредитування від зазначених чинників (див. рисунок) в ППП Statistica були:

1. Перевірка змінних на мультиколінеарність.

2. Відбір факторів, що суттєво впливають на результативну ознаку (обсяг кредитів) за допомогою методу покрокової регресії (Forward Stepwise) [3].

За результатами розрахунків отримано лінійну багатофакторну модель (у стандартизованому вигляді) залежності кредитного потенціалу банку від його складових компонент, тобто кредитних ресурсів:

$$y = -0,644x_1 + 0,453x_3 + 1,13x_5 + 4,63x_6 + 0,057x_7 - 0,564x_2 \quad (1)$$

3. Перевірка адекватності моделі була здійснена за допомогою коефіцієнта детермінації, який складає 0,9977 %, показника Фішера, який встановив, що зв'язки між компонентами моделі значущі ($F_{\text{розр.}} > F_{\text{табл.}}$), також були розраховані значення t-критерію Стюдента для всіх включених в модель факторів, значення яких більші за $t_{\text{табл.}}$.

Отримана регресійна залежність дає змогу зробити висновок, що пріоритетними ресурсами є кошти фізичних осіб і кошти банків, які формують загальний обсяг кредитного потенціалу та забезпечують зростання кредитних операцій у разі збільшення останніх. Ситуація економічно обґрунтовується превалюванням коштів фізичних осіб у залучених ресурсах банку, а також його спеціалізацією.

Зазначене дає змогу визначити різні ступені впливу складових компонент кредитного потенціалу банку на обсяг банківського кредитування в загальних масштабах банківської діяльності.

Наук. керівн. Омельченко О. І.

Література: 1. Барилюк І. В. Ресурсний потенціал банку: сутність, структура, властивості / І. В. Барилюк // Наука й економіка. – 2010. – № 2 – С. 9–14. 2. Корнеев М. В. Управление кредитным потенциалом коммерческого банка: автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 "Финансы, денежное обращение и кредит" / М. В. Корнеев. – Тула, 2009. – 20 с. 3. Рыкова И. Н. Кредитный потенциал коммерческого банка, его роль в деятельности банка и методология оценки / И. Н. Рыкова, Н. В. Фисенко // Финансы и кредит. – 2011. – № 25(193). – С. 10–20. 4. Грубер Й. Эконометрия / Й. Грубер. – К., 2008. – Т. 1. – 400 с. 5. Эконометрия / В. И. Сулов, Н. М. Ибрагимов, Л. П. Талышева и др. – Новосибирск : НГУ, 2009. – 600 с. 6. Орлова И. В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование / И. В. Орлова, В. А. Половников. – М. : Вузовский учебник, 2007. – 365 с. 7. Офіційний сайт АТ "Державний ощадний банк України". – Режим доступу : <http://www.oschadnybank.com.ua>.